

בפני יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21

פ"מ 4/21

פ"מ 7/21

פ"ר 5/21

עו"ד שחר בן מאיר
מרחה אבא הלל 12 רמת גן
טל': 03-6127878 פקס: 03-6127979

המבקש בפ"מ 4/21

ישי אזרד, עו"ד ורו"ח
רח' פרופס 6, ירושלים
נייד: 054-8199539

המבקש בפ"מ 7/21

התנועה למען איכות השלטון בישראל (ע"ר)
ע"י ב"כ עוה"ד אליעד שרגא ואו אח'

המבקשת בפ"ר 5/21

נגד

1. הליכוד תנועה לאומית ליברלית
 2. מפלגות הבית היהודי והאיחוד הלאומי
 3. מפלגת אח"י ארץ חברה יהדות
 4. אלי בן דהאן – המועמד ה-28 ברשימת הליכוד
 5. נתן שי
 6. היועץ המשפטי לממשלה
 7. היועץ המשפטי לכנסת
 8. רשם המפלגות
- המשיבים 6 ו-8 על ידי מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה

המשיבים בפ"מ 4/21

1. ח"כ אלי בן דהן, מועמד לכנסת ה-21 ברשימת "הליכוד-אח"י"
 2. היועץ המשפטי לממשלה
- המשיב 2 על ידי מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה

המשיבים בפ"מ 7/21

1. מפלגת הליכוד – מפלגה לאומית ליברלית
2. מפלגת אח"י
3. ח"כ אלי בן דהן
4. מפלגת הבית היהודי

5. מפלגת האיחוד הלאומי

6. היועץ המשפטי לממשלה

המשיב 6 על ידי מחלקת הבג"צים בפרקליטות המדינה

ה מ ש י ב י ס ב פ"ר 5/21

עמדה מטעם היועץ המשפטי לממשלה (בפ"מ 4/21, פ"מ 7/21 ו-פ"ר 5/21)

ותגובה מטעם רשם המפלגות (בפ"מ 4/21)

1. בהתאם להחלטת יושב ראש ועדת הבחירות המרכזית לכנסת ה-21, כבי' המשנה לנשיאת בית המשפט העליון, השופט חי' מלצר, מיום 1.3.19, מוגשת בזאת עמדת היועץ המשפטי לממשלה (בפ"מ 4/21, פ"מ 7/21 ו-פ"ר 5/21) ותגובת רשם המפלגות (בפ"מ 4/21) ביחס לשלוש הבקשות שבכותרת (להלן בצוותא: "עמדת המשיבים").
2. עניינן של שלוש הבקשות שבכותרת, בעיקרו של דבר, הוא בדרישות לפסול את מועמדותו של ח"כ אלי בן דהן, המשובץ במקום ה-28 ברשימת הליכוד לכנסת ה-21.

המבקש בפ"מ 4/21 (להלן גם: "בקשת עו"ד בן מאיר"), מבקש "בהתאם להוראות סעיף 58 לחוק הבחירות לכנסת, הוראות סעיף 63 לחוק הבחירות לכנסת, בהתאם לסעיף 6א לחוק יסוד הכנסת, ובהתאם לסמכות הטבועה לוועדת הבחירות המרכזית ... לקבוע כי הרישום של המשיב מס' 4 כמועמד מטעם מפלגת אח"י הוא בטל ומבוטל בהיותו פסול, כי ההסכם של מפלגת אח"י עם הליכוד הוא פסול ובטל ומבוטל, וכי יש לפסול את מועמד מס' 28 (המשיב מס' 4) מלהופיע ברשימת המועמדים אשר הוגשה על ידי מפלגת הליכוד (המשיבה מס' 1) בבחירות לכנסת ה-21";

המבקש בפ"מ 7/21 (להלן גם: "בקשת עו"ד אזרד"), מבקש לקבוע כי "משיב 1 מנוע מלהשתתף בבחירות לכנסת. זאת מכוח הוראות סעיף 63 לחוק הבחירות לכנסת (נוסח משולב) התשכ"ט-1969";

המבקשת בפ"ר 5/21 (להלן גם: "בקשת התנועה למען איכות השלטון"), מבקשת מיושב ראש ועדת הבחירות המרכזית "להורות על פסילת הרשימה המשותפת של המשיבות 1-2, מפלגות הליכוד ואח"י לכנסת ה-21 ... ולחילופין [כך במקור – הח"מ], פסילת מועמדותו של המשיב 3, ח"כ אלי בן-דהן כנציג המשיבה 2 במסגרת הרשימה המשותפת וזאת מתוקף סמכותו על פי סעיף 63 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969".

3. בתמצית, עמדת המשיבים היא כי אין כל עילה מבוררת בדין לפסילת מועמדותו של חבר הכנסת אלי בן דהן (להלן: "בן דהן") בבחירות לכנסת ה-21, וממילא אין כל עילה לפסילת הרשימה שבמסגרתה הוא מתמודד בבחירות אלו.

4. יוער כבר עתה, כי טענות אלו ואחרות של המבקשים בשלוש הבקשות, **נסמכות על מצב עובדתי שהפך בלתי עדכני, ולפיכך הן הפכו תיאורטיות**; כך, טענות אלו מופנות כנגד מצב הדברים לאחר שליחת מכתב "התחייבות סיעת הליכוד לסיעת הבית היהודי – האיחוד הלאומי לקראת הבחירות לכנסת ה-21" מיום 20.2.19 (צורף, בין היתר, כנספח 1 **לבקשת עו"ד בן מאיר**), ובטרם נכרת ההסכם בין הליכוד למפלגת אח"י מיום 21.2.19 (צורף, בין היתר, כנספח 2 **לבקשת עו"ד בן מאיר**).

נבהיר כבר עתה, כי תגובה זו מתייחסת אך ורק למצב הדברים העדכני שלפנינו, ואין בה כדי להביע עמדה כלשהי ביחס למצב דברים שהפך, כאמור, בלתי עדכני, ולטענות שהפכו תיאורטיות.

5. הכל, כפי שיפורט להלן.

תמצית השתלשלות העניינים העובדתית המפורטת בבקשות

6. בתמצית, אלו הם עיקרי השתלשלות העניינים העובדתית המפורטת **בבקשות עצמן**.

7. ביום 20.2.19 ניתנה התחייבות מטעם סיעת הליכוד, במכתבו של יושב ראש תנועת הליכוד, מר בנימין נתניהו, לסיעת הבית היהודי – איחוד הלאומי (להלן: "**הסכם הליכוד – הבית היהודי**").

צילום הסכם הליכוד – הבית היהודי צורף כנספח 1 **לבקשת עו"ד בן מאיר**.

8. בסעיף ב' להסכם נקבע כי מועמד מטעם הבית היהודי ישובץ במקום ה-28 ברשימת המועמדים של הליכוד לכנסת ה-21, וזאת לפי בחירת המועמדים של הבית היהודי. אלו הם הסעיפים הרלוונטיים לענייננו בהסכם:

"אני מברך על החלטתכם להכניס לרשימתכם המשותפת לבחירות לכנסת ה-21 שני מועמדים מטעם מפלגת עוצמה יהודית כ"בלוק טכני" וכסיעה נפרדת, במקומות החמישי והשמיני.

מתוך הערכה להחלטתכם, ובאם הסכם זה שלכם עם מפלגת עוצמה יהודית יאושר על ידכם, הריני להודיע כי:

א. ...

ב. מועמד מטעמכם ישוריין וישובץ במקום ה-28 ברשימת הליכוד לכנסת ה-21. זהות המועמד תקבע מתוך המועמדים שנבחרו בבית היהודי והאיחוד הלאומי, כאשר הראשון ברשימת המועמדים יהיה זכאי לקבל את המקום, באם ויתר יבוא במקומו הבא אחריו ברשימה, וכן הלאה, בתאום עם ראש הממשלה.

ג. מיד לאחר הבחירות תקבל סיעת הליכוד החלטה על פילוג של ח"כ זה מסייעת הליכוד, והוא יוכל להצטרף לסייעתכם.

ד. מתוך הכרת הצורך של מפלגות ימין חזקות ועל מנת להמשיך את השלטון [כך במקור – הח"מ] הימין, אני מתחייב לתמוך ציבורית במהלך זה לאורך כל קמפיין הבחירות.

ה. ...

9. ביום 21.2.19 פנתה התנועה למען איכות השלטון ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית בבקשה לפסילת מועמדותו של ח"כ בן דהן ברשימת הליכוד לכנסת.

10. כמו כן, ביום 21.2.19, בסמוך למועד הגשת רשימות המועמדים לכנסת ה-21 לוועדת הבחירות המרכזית, נערך הסכם נוסף, זו הפעם בין מפלגת הליכוד למפלגת אח"י – ארץ חברה יהדות (להלן: "הסכם הליכוד – אח"י").

צילום הסכם ליכוד – אח"י צורף כנספח 2 לבקשת בן מאיר.

להסכם נערך נספח מיום 26.2.19 (להלן: "הנספח להסכם ליכוד – אח"י").

11. בהתאם להסכם הליכוד – אח"י ולנספח לו, הליכוד ומפלגת אח"י יגישו רשימת מועמדים משותפת לכנסת ה-21, אשר כינויה יהיה "הליכוד", ונציג אח"י, ח"כ הרב אלי בן דהן, ישובץ במקום ה-28 ברשימת המועמדים המשותפת.

עוד נקבע בהסכם כך, בסעיף 18 שכותרתו "התפלגות הסיעות":

"מוסכם כי מיד לאחר הבחירות נציג אח"י יתפצל מסייעת הליכוד בהסכמה והצדדים יפעלו כשתי סיעות. הצדדים ישתפו פעולה ככל הנדרש על מנת לאפשר התפלגות זו על פי כל דין".

הנספח להסכם, מתקן את סעיף 18 הנ"ל להסכם, וקובע כך:

"בסעיף 18 להסכם, במקום המילים: "מוסכם כי מיד לאחר הבחירות נציג אח"י יתפצל מסיעת הליכוד בהסכמה והצדדים יפעלו כשתי סיעות", תבואנה המילים: "נציג אח"י יהיה רשאי לבקש להתפלג מסיעת הליכוד לאחר הבחירות ולאחר קבלת בקשתו, הצדדים יפעלו כשתי סיעות". יתר האמור בסעיף ובהסכם ישאר ללא שינוי [ההדגשה במקור – הח"מ]."

12. עוד ראוי לציין כי מפלגת אח"י הגישה לרשם המפלגות הודעה על שינוי תקנון מפלגה, ביום 29.11.07, אשר צילומו צורף כנספח 4 לבקשת ער"ד בן מאיר (בהקשר זה יוער כי חלק מן הטענות שלפנינו, עוסקות בשאלת הגורם המוסמך מכוח תקנון מפלגת אח"י לבצע פעולות שונות בענייננו, ובכך עוד ידובר להלן).

13. אלה הם עיקרי התשתית העובדתית המפורטת בבקשות.

על הזכות להתמודד בבחירות

14. הזכות להתמודד בבחירות לבית המחוקקים היא בין זכויות היסוד החוקתיות החשובות והמכריעות ביותר במשטר דמוקרטי. בסיסה הרעיוני הוא עקרון השוויון הפוליטי. זוהי "זכות יסוד מדינית, אשר באים בה לידי ביטוי רעיון השוויון, חירות הביטוי וחופש ההתאגדות, ומכאן כי זכות זו היא מן הסימנים המובהקים של חברה דמוקרטית". ראו דברי כב' הנשיא מ' שמגר בע"ב 2/84, 3/84 ניימן נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית לכנסת האחת עשרה פ"ד לט(2) 225 (1985) (להלן: פרשת ניימן הראשונה) בעמוד 264; וכן ראו רע"א 7504/95, 7793 יאסין נ' רשם המפלגות, פ"ד (2) 45 (1996) (להלן: עניין יאסין), מפי כב' הנשיא ברק, בעמ' 60-61 (2003).

לעניין זה גם כתב כב' השופט לוי בבג"ץ 11243/02 פייגלין נ' יו"ר ועדת הבחירות, פ"ד נז(4) 145, 156 (2003), כי:

"טול מאדם או מקבוצת אנשים את הזכות להיבחר, ושללת מהם את הזכות לתת ביטוי להשקפה פוליטית שהם גיבשו, ואף את הזכות להשתתף בעיצוב פניו של השלטון ולהשפיע על מהלכיו".

15. הזכות להתמודד בבחירות לכנסת מעוגנת בספר החוקים הישראלי בסעיף 6 לחוק יסוד: הכנסת, הקובע כי ככלל, "כל אזרח ישראלי שביום הגשת רשימת המועמדים... הוא בן עשרים ואחת שנה ומעלה, זכאי להיבחר לכנסת...".

16. הגבלת זכותה של רשימת מועמדים או של מועמד להיבחר לכנסת מתפרשת מעבר לגבולותיה היא, שהרי הגבלה כאמור מצרה אף את זכות הפרט לבחור, שהיא עצמה זכות יסוד חוקתית, המעוגנת בסעיף 5 לחוק יסוד: הכנסת. וכך נכתב בפרשת ניימן הראשונה, בעמודים 263 - 264:

"מבחינת הבחור, יש בהגבלת הזכות להיבחר גם צמצום עקיף של חירות הביטוי, שהרי נשללת ממנו על-ידי כך היכולת להתחבר יחד עם אחרים לשם קידום השקפותיו ודעותיו, כפי שהמועמד המבוכר על-ידיו היה מציג".

17. הגבלת זכותם של מועמדים ורשימות מועמדים להתמודד בבחירות, הפוגעת בזכויות לבחור ולהיבחר, מהווה ניסיון לתת מענה ל"פרדוקס הדמוקרטי". עמד על כך כב' הנשיא ברק בעניין טיבי, בקובעו כי ה"פרדוקס הדמוקרטי" משקף מתח הקיים בדמוקרטיה בין העיקרון הדמוקרטי של שוק חופשי של דעות, לפיו הזכות לכל רשימה ומפלגה, גם אם הן מבקשות לשלול את הדמוקרטיה או לפגוע בה, לבטא את דעותיהן ולהתמודד באופן שוויוני בבחירות, לבין זכותה של הדמוקרטיה להגן על עצמה (שם, בעמ' 14).

18. מחשיבותן וממרכזיותן של הזכויות החוקתיות לבחור ולהיבחר לכנסת נובעת הזהירות הרבה, שבה יש לפעול, עת באים להגביל את הזכויות ולצמצמן.

על כן קבעה הפסיקה, כי הטלת מגבלות על רשימה או על מועמד מלהציג את מועמדותם בבחירות לכנסת תיעשה אך במקרים חמורים וקיצוניים, וכי פירוש הוראות החוק המגבילות את הזכות להיבחר ייעשה בצמצום ובדוקנות, כפי שיפורט להלן.

המסגרת הנורמטיבית

פסילת מועמד לבחירות לכנסת

19. על דרך ההיקש לענייננו, נזכיר כי סעיף 63א(א) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969, קובע כי "בקשה לקבוע כי מועמד מנוע מלהשתתף בבחירות לכנסת לפי סעיף 7א לחוק-יסוד: הכנסת, תיחתם בידי שלישי מחברי הועדה המרכזית...".

20. אף זאת נציין על דרך ההיקש, כי על-פי סעיף 7א(ב) לחוק-יסוד: הכנסת, קביעה כי מועמד מנוע מלהשתתף בבחירות טעונה אישור בית המשפט העליון. סעיף 63א(ב) לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], התשכ"ט-1969 קובע כי היה והחליטה ועדת הבחירות המרכזית כי מועמד מנוע מלהשתתף בבחירות לכנסת "תודיע על כך למועמד ותעביר מיד את החלטתה ונימוקה לאישור בית המשפט העליון". למעשה, החלטת ועדת הבחירות המרכזית לפסילת מועמד מהשתתפות בבחירות איננה סופית עד לקבלת אישורו של בית המשפט העליון.

21. הליכים פרוצדוראליים אלה יש בהם כדי ללמדנו על הזהירות היתרה הנדרשת בכל הנוגע לפסילתו של מועמד לבחירות בכל הקשר, לרבות בענייננו.

עמדת המשיבים

22. עמדת היועץ המשפטי לממשלה היא כי אין כל עילה מבוררת בדין לפסילת מועמדותו של חבר הכנסת אלי בן דהן (להלן: "בן דהן") בבחירות לכנסת ה-21, וממילא אין כל עילה לפסילת הרשימה שבמסגרתה הוא מתמודד בבחירות אלו.

23. נשוב ונדגיש: טענות אלו ואחרות של המבקשים בשלושת הבקשות, נסמכות על מצב עובדתי שהפך בלתי עדכני, ולפיכך הן הפכו תיאורטיות; כך, טענות אלו מופנות כנגד מצב הדברים לאחר שליחת מכתב "התחייבות סיעת הליכוד לסיעד הבית היהודי – האיחוד הלאומי לקראת הבחירות לכנסת ה-21" מיום 20.2.19 (צורף, בין היתר, כנספח 1 לבקשת עו"ד בן מאיר), ובטרם נכרת ההסכם בין הליכוד למפלגת אח"י מיום 21.2.19 (צורף, בין היתר, כנספח 2 לבקשת עו"ד בן מאיר).

נבהיר כבר עתה, כי תגובה זו מתייחסת אך ורק למצב הדברים העדכני שלפנינו, ואין בה כדי להביע עמדה כלשהי ביחס למצב דברים שהפך, כאמור, בלתי עדכני, ולטענות שהפכו תיאורטיות.

כך, למשל, מצורפת לבקשת בן מאיר ולבקשת התנועה למען איכות השלטון, פניה מיום 21.2.19 מטעם מרצים למשפטים במוסדות אקדמיים שונים, ליושב ראש ועדת הבחירות המרכזית, המופנית כנגד ההסכם בין הליכוד לבית היהודי מיום 20.2.19; המבקש בבקשת בן מאיר ביקש לדון גם בטענות המשפטיות שהועלו בפניה זו, "ולראות בטענות אלו כאילו נטענו על ידי המבקש במסגרת בקשה זו" (ראו סעיף 104 לבקשת בן מאיר; יוער כי ההסכם צורף גם כנספח 3/ לבקשת התנועה למען איכות השלטון);

מבלי להתייחס לגוף הדברים האמורים בפניה, הרי שפניה זו אינה רלוונטית עוד במתכונתה הנוכחית, לאור ההתפתחויות המאוחרות יותר (הסכם הליכוד – אח"י מיום 21.2.19; הנספח לו מיום 26.2.19).

24. להלן נשיב לטענות הרלוונטיות, כסדרן.

הטענות העולות מבקשת עו"ד בן מאיר (פ"מ 4/21)

הטענה כי "התרגיל הוא בניגוד להוראות סעיף 58 לחוק הבחירות לכנסת נוסח משולב" (סעיפים 38 – 48 לבקשה)

25. לטענת המבקש, דין מועמדותו של בן דהן להיפסל, שעה "שמדובר במועמד המשותף מהותית לשתי רשימות [ההדגשה במקור – הח"מ]"; "אחת זו שבמסגרתה הוא מבקש להיבחר" (קרי, רשימת הליכוד), "והשנייה זו שבמסגרתה הוא מתכוון לפעול כחבר כנסת, היה ויבחר" (קרי, רשימת הבית היהודי) – וראו, סעיף 41 לבקשה.

26. בהקשר זה, נסמך המבקש על הוראת סעיף 58 לחוק הבחירות לכנסת [נוסח משולב], תשכ"ט-1969, האוסר על הופעה של מועמד בשתי רשימות מועמדים או יותר:

"כל מועמד – ברשימה אחת בלבד
58. אדם יכול להיות מועמד ברשימת מועמדים אחת בלבד; מי שהסכים להכללת שמו בשתי רשימות מועמדים או יותר, תמחוק הועדה המרכזית את שמו מכל הרשימות".

27. בענייננו, אין ספק, על פי הנטען בבקשות עצמן, כי ח"כ בן דהן רשום באופן שמי אך ורק ברשימת מועמדים אחת, זו שהוגשה מטעם הליכוד ואח"י, ולפיכך אין מקום לומר כי פעולותיו נוגדות את הוראת סעיף 58 לחוק הבחירות, שהיא במהותה הוראה **שנועדה למנוע הכללת שמו של מועמד בשתי רשימות שונות**. בהתאם, המבחן שהיא קובעת הוא מבחן פורמלי – טכני, קרי הכללת שמו של אדם בשתי רשימות מועמדים.

28. לפיכך, לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, דין הטענה האמורה – להידחות.

הטענה כי "התרגיל הינו בניגוד להוראות חוק המפלגות" (סעיפים 58-49 לבקשה)

29. לטענת המבקש, דין מועמדותו של בן דהן להיפסל, שעה ש"במקרה שבפנינו המועמד הפורש, מצהיר על עצמו, לפי ההסכם, כי הוא חבר **במפלגה אחת** – הבית היהודי, בו בזמן שהוא מעמיד את עצמו לבחירה ברשימת מועמדים של **מפלגה אחרת**, מפלגת הליכוד [ההדגשות במקור – הח"מ]".

30. לעמדת המבקש, מועמדותו של בן דהן סותרת את הוראת סעיף 15 לחוק המפלגות, הקובעת כך :

**"חברות במפלגה אחת בלבד
15. לא יירשם אדם כחבר ביותר ממפלגה אחת, ..."**

31. ראשית ייאמר, כי במסגרת הבקשה לא הונחה תשתית עובדתית כלשהי, ממנה עולה כי ח"כ אלי בן דהן רשום כחבר ביותר ממפלגה אחת. די בכך כדי לדחות את הטענה.

32. מעבר לכך, ולמעלה מן הנדרש, יצוין כי גם לו היתה הבקשה מצביעה על ראיות לרישום כפול של ח"כ בן דהן ליותר ממפלגה אחת, הרי שהמבקש לא הצביע על הוראת הדין הגוררת בשל כך פסילת מועמד מהתמודדות בבחירות לכנסת, שזהו הסעד המבוקש בבקשה. הניסיון להסיק או לגזור סעד זה של פסילה שלא מכוח הוראת דין מסמיכה הוא מוקשה ביותר ונעדר כל בסיס משפטי. ככלל, יש להפריד בין ההסדרה המשפטית של החברות במפלגות מכוח חוק המפלגות, בה עוסקת טענת המבקש, לבין ההסדרה המשפטית של כללי ההתמודדות בבחירות לכנסת, ובכלל זאת הכללים החולשים על הגשת רשימת מועמדים כמוסדר בחוק הבחירות והתנאים לאשרה לפיו, שהיא עניינה של בקשת הפסילה המונחת לפיתחה של ועדת הבחירות הנכבדה. לעניין זה יוזכר כי בהתאם לסעיף 28א(10) חוק המפלגות, מי "שנתן הצהרה כוזבת בענין חברותו או אי חברותו במפלגה", דינו מאסר שנה.

זאת ועוד, המבקש מלין על כך שח"כ בן דהן "לא נרשם כחבר" במפלגת אח"י, אלא שענייננו בבקשה לפסילת מועמד בגין כך, והמבקש אינו מצביע על הוראת דין המחייבת מועמד לכנסת להיות חבר במפלגה פלונית. מכל מקום, הדברים, כאמור, נאמרים למעלה מן הנדרש.

33. סיכומם של דברים – דין הטענה לעניין סתירה להוראות חוק המפלגות – להידחות.

הטענה כי "התרגיל מהווה הצהרה כוזבת של המועמד הפורש ושל אח"י" (סעיפים 59-65 לבקשה)

34. טענת המבקש בהקשר זה היא בעלת שתי קומות.
- ראשית, טוען המבקש, כי הצהרתו של ח"כ בן דהן בנוסח הקבוע בכללי הבחירות לכנסת (נוסח וצורה של כתב הסכמה של מועמד לכנסת), תשע"ח-2018, לפיה "אני מביע בזה את הסכמתי להיות מועמד לחברות בכנסת ה-21 ברשימת המועמדים שהוצע בשבילה הכינוי: מחל", היא הצהרה כוזבת. זאת, שעה שבן דהן "הצהיר והתחייב במסגרת התרגיל, להיות חבר בכנסת שלא מטעמה של סיעת הליכוד (מחל) אלא מטעם סיעת הבית היהודי, לאחר שהוא או מפלגת אח"י יתפצלו מסיעת הליכוד, ראה לעניין זה סעיף 2 לנספח להסכם הליכוד אח"י [ההדגשה במקור – הח"מ]"
35. אשר לטענה זו: בחלקה, נסמכת הטענה על הוראות ההסכם בין הליכוד לבית היהודי, וכאמור לעיל, בהקשר זה מתבסס המבקש על תשתית עובדתית בלתי עדכנית ובלתי רלוונטית, שקדמה להסכם הליכוד – אח"י.
36. מעבר לכך, טענותיו כנגד פיצול עתידי של רשימת המועמדים המשותפת, המורכבת ממפלגת הליכוד ומפלגת אח"י, בוודאי ראויות להידחות על הסף; המבקש לא הצביע על כל עילה שבדין, המונעת ממפלגות להתאחד לרשימה אחת לצורך מעבר אחוז החסימה. למעשה מדובר בפרקטיקה לא נדירה בהתמודדות לכנסת ובחיים הפרלמנטריים בישראל ואשר נסמכת על הוראות חוק מפורשות.
37. לעניין זה יש להזכיר כי המחוקק קבע את "דיני ההתפלגויות", המתירים לאחר הבחירות לכנסת פיצול של סיעה מסיעות הכנסת המורכבת מצירוף מפלגות שעה שההתפלגות היא על-פי ההשתייכות לאותן מפלגות. לעניין זה, ראו התנאים הקבועים בסעיף 59(2) ו-60(א) לחוק הכנסת, התשנ"ד-1994, בהתבסס על הוראת סעיף 6(א) לחוק יסוד: הכנסת. הוראות חוק אלו מאפשרות פיצול סיעתי של מפלגות, לאחר התמודדות משותפת במסגרת רשימת מועמדים אחת – רשימה משותפת לבחירות לכנסת במסגרת רשימת מועמדים אחת – רשימה משותפת.
38. יתר על כן – טעם זה, של האפשרות לאיחוד מפלגות במסגרת רשימת מועמדים אחת לצורך מעבר אחוז החסימה והתפצלות לאחריה, צוין בפסיקתו של בית משפט נכבד זה כטעם לדחיית עתירה שהוגשה בעניין העלאת אחוז החסימה. לעניין זה, נפנה לדברי כבוד הנשיא (בדימי) א' גרוניס, בסעיף 50 לפסק דינו בבג"ץ 3166/14 גוטמן נ' היועץ המשפטי לממשלה (פורסם באר"ש, 12.3.2015), בו נכתב:
- "ייתכן, למשל, שהכלל החדש יוביל להתארגנות שונה של הרשימות המשתתפות בבחירות, ויעודד חבירה של רשימות למערך משותף לצורך ההתמודדות בבחירות, כדרך להתגבר על אחוז החסימה (ראו סף החסימה במבט השוואתי, בעמודים 38, 44). ואכן, לאחר שניתן פסק דינו בלא הנימוקים למדנו כי שלוש המפלגות המזוהות עם הציבור הערבי-ישראלי התאחדו לרשימה משותפת ..."

עוד ראו לעניין זה, את האמור בסעיף 19 לפסק דינו של כבוד השופט (כתוארו אז) ס' גובראן בעניין גוטמן, לפיו "במצב המשפטי הנוכחי, אין כל מניעה כי סיעות קטנות תתמודדנה יחד בבחירות על מנת לעבור את אחוז החסימה, אך תתפצלנה לאחר מכן ...", וכן האמור בסעיף 5 לפסק דינה של כבוד הנשיאה מ' נאור לפיו: "חברי השופט ג'ובראן עמד על הזכות שיש למפלגות להתאחד ולהתפצל מחדש לאחר הבחירות....".

39. **שנית**, מוסיף המבקש וטוען כך: "טופס ההצהרה על ב"כ של מפלגת אח"י עליו חתום נתן שי [המשיב 5 לבקשת עו"ד בן מאיר – הח"מ], אף הוא בגדר **הצהרה כוזבת** [ההדגשה במקור – הח"מ] שכן כאמור נתן שי לא מונה כבא כח בהתאם להוראות תקנון מפלגת אח"י המקנה רק לסיעה בכנסת סמכות לשם כך ... המועמד הפורש לא נבחר להיות מועמד בהתאם להליכים שנקבעו בתקנון אח"י. בהקשר זה מציין המבקש כי נכון ליום 25.2.19 אין ולא נמצאת אצל רשם המפלגות "כל מסמך או הודעה על שינוי תקנון מפלגת אח"י או על שינוי של בעלי תפקיד במפלגה".

40. גם בטענה זו אין ממש.

41. עיון בסעיף ח' לתקנון מפלגת אח"י (נספח 4 לבקשה) מורה, אכן, כי "הסיעה בכנסת, תמנה את בא כוח המפלגה וממלא מקומו לעניין סעיף 19ב לחוק המפלגות, התשנ"ב-1992".

נציין, ראשית, כי מפלגת אח"י אינה מיוצגת על ידי סיעה בכנסת הנוכחית, ולכן עולה שאלה אם הסעיף בו נתלה המבקש, מהווה את המקור המתאים לעניין הפרוצדורה הפנים המפלגתית בהקשר זה, למינוי בא כוח המפלגה או ממלא מקומו. זאת ועוד, ולמעלה מן הצורך, יוער, כפי הנמסר מרשם המפלגות, כי יתכן פער בין המצב המשפטי כפי שהוא משתקף מתיק המפלגה אצל הרשם, לבין המצב המשפטי בפועל, שכן הדיווח לרשם על החלטה על שינוי תקנון אינו תנאי לתקפו של שינוי התקנון; הרשם מקבל את העדכון, ורושם את השינויים. נוכח זאת, אם וכאשר יתקבל שינוי תקנון כדין אצל רשם המפלגות, הוא יעודכן בתיק המפלגה ותוקפו יהיה מיום קבלת ההחלטה על השינוי.

מכל מקום, שאלת בא הכוח המוסמך בענייננו, היא שאלה תקנונית פנים מפלגתית, הנוגעת למפלגת אח"י, והכתובת לבירורה היא באמצעותה ובאמצעותה נציגיה, המשיבים לבקשה זו, ולפיכך הדברים נאמרים למעלה מן הנדרש. ומכל מקום, הדבר אינו נוגע לתפקידו של רשם המפלגות בענייננו.

42. ואכן, נראה כי המבקש בא לכדי בילבול בין עצם המינוי כבא כוח המפלגה, לבין מתן ההודעה על כך. מר נתן שי (המשיב 5 לבקשת עו"ד בן מאיר) אכן חתום על "הודעת מפלגה על בא כח וממלא מקומו לעניין רשימת מועמדים לכנסת" (אשר צורפה כנספח 3 לבקשה); ההודעה לרשם המפלגות היא הודעה בלבד ואינה כתב מינוי. ויובהר, כפי הנמסר מרשם המפלגות, כי במועד הגשת הודעה זו לא הוגשו לרשם מסמכים נוספים, ובפרט לא הוגשו לרשם ההסכם בין מפלגת אח"י למפלגות הליכוד, הרשימה שהוסכמה וכו'.

43. נמצא, כי גם דין הטענה להצהרה כוזבת – להידחות.

הטענה כי "התרגיל הינו בניגוד להוראות סעיף 6א לחוק יסוד הכנסת" (סעיפים 66-75 לבקשה)

44. טענת המבקש היא כי בענייננו פועל ח"כ בן דהן בניגוד להוראת סעיף 6א לחוק יסוד: הכנסת.

45. סעיף 6א לחוק-יסוד: הכנסת קובע כך:

6א. (א) חבר הכנסת שפרש מסיעתו ולא התפטר מכהונתו סמוך לפרישתו, לא ייכלל, בבחירות לכנסת שלאחריה, ברשימת מועמדים שהגישה מפלגה שהייתה מיוצגת על ידי סיעה של הכנסת היוצאת; הוראה זו לא תחול על התפלגות סיעה בתנאים שנקבעו בחוק.

(ב) לענין סעיף זה –

"פרישה מסיעה" - לרבות הצבעה במליאת הכנסת שלא בהתאם לעמדת הסיעה בענין הבעת אמון לממשלה או אי-אמון בה; ואולם הצבעה כאמור לא תיחשב כפרישה אם חבר הכנסת לא קיבל כל תמורה בעד הצבעתו; "תמורה" - במישרין או בעקיפין, בהבטחה או בהתחייבות לעתיד, ולרבות הבטחת מקום ברשימת מועמדים לכנסת, או מינוי חבר-הכנסת עצמו או אדם אחר לתפקיד כלשהו.

46. יוער, כי שאלת הנפקות של המסכת העובדתית שלפנינו על מעמדו של ח"כ בן דהן בכנסת היוצאת, מונחת לפיתחו של היועץ המשפטי לכנסת, אשר הוא משיב לבקשה.

47. יחד עם זאת, למעלה מן הנדרש, יצוין כי מן הבקשה עצמה עולה כי המבקש אינו נסמך ישירות על הוראת סעיף 6א האמור, אלא מבקש להחיל אותה בדרך של היקש. ובלשונו: "אומנם סעיף זה מתייחס לחבר כנסת שכבר נבחר, אך לטעמנו אין כל מניעה שלא להחיל אותו על מצב יוצא דופן זה, שיצר התרגיל, בו המעבר מסיעה לסיעה (מרשימת מועמדים לרשימת מועמדים) נעשה עוד בטרם הבחירות, ולמטרת הטעיית הבוחר בבחירות" (סעיף 69 לבקשה).

48. לעמדת היועץ המשפטי לממשלה, המבקש לא ביסס כל תימוכין בדין להיקש מרחיק לכת ואף לא לגמרי מובן זה, ובוודאי לא הראה כיצד התכליות שהוא מצביע עליהן לענייניו של סעיף 6א, מטות את הכף באיזון שמול הזכות לבחור ולהיבחר. מכל מקום, הדברים נאמרים בבחינת למעלה מן הנדרש, ונזכיר כי המבקש נסמך, בעיקרו של דבר, על מערכת היחסים שבין הליכוד לבית היהודי המעוגנת בהסכם שביניהן, וכאמור לעיל, המדובר בתשתית עובדתית בלתי עדכנית ובלתי רלוונטית, משעה שנכרת ההסכם המאוחר יותר, שבין הליכוד לאח"י.

49. להרחבה ועיון בכל הנוגע לסעיף 6א. לחוק יסוד: הכנסת בהקשרנו, ראו: בג"ץ 1759/06 מפלגת העבודה נ' יו"ר ועדת הבחירות המרכזית (פורסם באר"ש; 14/8/2006).

הטענה כי "התרגיל מנוגד לעקרונות היסוד של השיטה ומהווה הטעייה של הבוחר" (סעיפים

76-87 לבקשה) והטענה כי "התרגיל מבוסס על הסכם הסותר את תקנת הציבור" (סעיפים 88-

93 לבקשה)

50. טענותיו של המבקש בהקשר הנדון, נוגעות בעיקרן להסכם שבין הליכוד לבית היהודי (נספח 1 לבקשת עו"ד בן מאיר), ולפיכך, כאמור, הן בלתי עדכניות ותיאורטיות, והפכו בלתי רלוונטיות משעה שיש בנמצא לפנינו תשתית עובדתית עדכנית יותר, הנוגעת להסכם הליכוד – אח"י, ועל בסיסה של תשתית עובדתית עדכנית זו, צריכה להתקבל ההכרעה בבקשות הפסילה שלפנינו.

51. למעלה מן הנדרש, יצוין כי הטענה ל"הטעיית הבוחר" בענייננו היא מוקשית, בלשון המעטה, שעה שהבקשות עצמן תוקפות הסכמים הגלויים לכל, אשר הוגשו לעיון ועדת הבחירות המרכזית וזמינים לעיון כלל ציבור הבוחרים באתר האינטרנט של הוועדה.

הטענות "לעניין רשם המפלגות ושאלת הסמכות" (סעיפים 111-116 לבקשה)

52. לכל אורך הבקשה, מעלה המבקש טענות כנגד פעולתו של רשם המפלגות בכל הנוגע להגשת מועמדה של מפלגת אח"י לכנסת. על בסיס הנחותיו, סבור המבקש כי רישום המועמד מטעם מפלגת אח"י נעשה בהיעדר סמכות, ובניגוד לדין הפנימי של המפלגה (תקנון המפלגה). ראו במיוחד: סעיפים 111-116 לבקשה.

53. לעמדת המשיבים, טענותיו של המבקש שוגות, בכל הכבוד, בהבנת תפקיד הרשם בענייננו.

54. כך, למשל, באשר לטענה כי ההודעה על בא כוח המפלגה וממלא מקומו לעניין רשימת מועמדים שהוגשה ע"י המפלגה ונחתמה בידי המשיב מס' 5, מר נתן שי, היא בגדר של "זיוף", או של "קבלת דבר במרמה".

55. המבקש לא הרים אף את ראשית הנטל להוכחת טענה ממין זה. מכל מקום, בהתאם לתקנה 25 (ב) לתקנות המפלגות רישום ודיווח, התשנ"ג-1993, הודעת מפלגה לרשם על קביעת בא-כוחה וממלא מקומו תחתם בידי מי שהוסמך לכך בידי הגוף המופקד על ניהול ענייני המפלגה, תוך ציון פרטיו האישיים, ותאומת בידי עורך-דין שהחתימה נעשתה בנוכחותו.

56. על פי הנמסר מרשם המפלגות, עיון בהודעה שהוגשה לרשם ע"י המפלגה (נספח 3 לבקשה), מגלה כי המסמך שהוגש הוא מסמך מקור, כאשר החותם הצהיר כי הוסמך להגיש ההודעה בידי הגוף המופקד על ניהול ענייני המפלגה וחתימתו אומתה ע"י עורך דין; מעיון במסמך עולה כי הוא ערוך בהתאם להוראות הדין, לא נפל בו פגם ועל פניו לא התעורר כל חשד לזיוף.

הדברים נאמרים למעלה מן הנדרש, ומכל מקום העובדות בהקשר זה מצויות בידיעתם של מפלגת אח"י ומר נתן שי, שהם משיבים לבקשה.

57. כך גם באשר לטענה כי מר בן דהן היה חבר בו זמנית בשתי מפלגות, טענה שנדונה לעיל; יש להבהיר כי שאלה של "חברות כפולה" אינה מצויה בידיעת רשם המפלגות, שכן הרשם אינו מנהל את מרשם החברים של כל מפלגה ומפלגה, הוא אינו מקבל הודעות על קבלת חברים או על הפסקת חברותם במפלגה, והנושא נתון לניהולה ולאחריותה של המפלגה, זאת בהתאם לסעיף 20(ג) לחוק

המפלגות הקובע כי: "מפלגה תקיים רישום של חבריה, לרבות חברי המפלגה בסניפיה; הרישום יכלול את מספר הזהות של כל חבר ויהווה ראיה לכאורה לחברות במפלגה".

58. מכל מקום, עמדת המשיבים היא כי לא נפל פגם בפעולת רשם המפלגות בעניין זה.

59. סיכומם של דברים: דינה של בקשת עו"ד בן מאיר – להידחות.

הטענות העולות מבקשת עו"ד אזרד (פ"מ 7/21)

60. בעיקרו של דבר, נסמכת בקשתו של עו"ד אזרד על טענות דומות לאלו שהועלו בבקשתו של עו"ד בן מאיר. לפיכך, ומטעמי יעילות ולוח זמנים, יפנו המשיבים לכל האמור בתשובתם לבקשת עו"ד בן מאיר, כמתואר לעיל.

61. נדגיש, כי גם בקשת עו"ד אזרד נסמכת על תשתית עובדתית בלתי עדכנית, שעה שבעיקרה, היא תוקפת את ההסכם המוקדם, שבין הבית היהודי לליכוד; הבקשה אינה כוללת התייחסות נדרשת להסכם המאוחר שבין הליכוד לאח"י או לנספת להסכם זה (לבד מציון העובדה לפיה בן דהן משובץ ברשימת הליכוד כנציג מפלגת אח"י), וממילא מסמכים אלה אף לא צורפו לבקשה.

62. יצוין כי עיקרה של בקשת עו"ד אזרד, נוגע לכרסום שלטענתו גורמת המסכת העובדתית מושא ענייננו, ב"עקרונות היסוד" עליהם מושתתת שיטת הבחירות בישראל, אולם כאמור, בהקשר זה נסמכת הבקשה על תשתית עובדתית בלתי עדכנית, ולו בשל כך – דינה להידחות.

הטענות העולות מבקשת התנועה למען איכות השלטון (פ"מ 5/21)

63. גם בקשת התנועה למען איכות השלטון, נסמכת בעיקרו של דבר, על טענות דומות לאלו שהועלו בבקשתו של עו"ד בן מאיר. המבקשת מציינת אמנם כי לאחר עיון באמור בבקשתו של עו"ד בן מאיר, היא סבורה כי יש בבקשתה "בכדי להביא בפני הוועדה טיעונים נוספים" וכן זויות מבט שונות "המחזקות את הטענה גם במובן הרחב". אכן, עיון בבקשת התנועה למען איכות השלטון, מראה כי היא מרחיבה בכמה היבטים את האמור בבקשת עו"ד בן מאיר. יחד עם זאת, לעמדת המשיבים, מכלול הנימוקים התקפים לדחיית בקשת עו"ד בן מאיר בענייננו, תקפים אף לדחיית בקשת התנועה למען איכות השלטון.

לכן, אף זאת מטעמי יעילות ולוח זמנים, יפנו המשיבים לכל האמור בתשובתם לבקשת עו"ד בן מאיר.

64. נדגיש, כי גם בקשת התנועה למען איכות השלטון, נסמכת, בעיקרה, על תקיפת ההסכם בין הליכוד לבית היהודי, ועל תקיפת התחייבויות הליכוד הכלולות במסגרתו. כאמור, המדובר בתשתית עובדתית בלתי עדכנית, ועל טענות שהפכו תיאורטיות עם כריתתו של ההסכם הליכוד – אח"י.

65. זאת ועוד, למען הזהירות נדגיש כי אין ממש בטענת התנועה למען איכות השלטון לפגיעה ב"הגבלה המעוגנת ב"אחוז החסימה". המבקשת טוענת בהקשר זה לפגיעה באינטרסים של יציבות ומשילות (ראו סעיפים 61-71 לבקשה), ומפנה, בין היתר, לאמור בפסק הדין בעניין גוטמן, הנזכר לעיל.

66. לעמדת המשיבים, כמתואר לעיל, קריאה בפסק הדין בעניין גוטמן, בכל הנוגע לאפשרות פיצול סיעתי עתידי, לאחר התמודדות משותפת לבחירות לכנסת, מעלה כי על בסיס פסק הדין, אין כל בסיס לפסילת מועמד או רשימה בענייננו.

סיכום

67. עמדת המשיבים היא כי דין שלוש הבקשות שבכותרת – להידחות.

68. העובדות המפורטות במסגרת התגובה לפ"מ 4/21 והנוגעות לרשם המפלגות, נתמכות בתצהירו של עו"ד אייל גלובוס, רשם המפלגות.

אבי מיליקובסקי, עו"ד
סגן בכיר א' במחלקת הבג"צים
בפרקליטות המדינה

היום, כ"ז אדר א תשע"ט

04 מרץ 2019

תצהיר

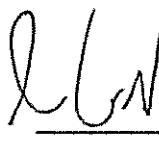
אני הח"מ, עו"ד אייל גלובוס, ת.ז. 058143652 מצהירה בזאת כדלקמן:

1. הנני משמש כרשם המפלגות.
2. תצהירי זה ניתן בתמיכה לתגובה מטעם רשם המפלגות בפ"מ 4/21 עו"ד שחר בן מאיר ני הליכוד תנועה לאומית ליברלית ואחי (להלן: "התגובה").
3. העובדות המפורטות בתגובה מטעם רשם המפלגות נכונות למיטב ידיעתי ואמונתי.
4. הנני מצהיר כי זה שמי וזו חתימתי ותוכן תצהירי אמת.

אישור

אני הח"מ, מיכל שמואלי, עו"ד, מאשרת בזה כי ביום 4.3.19 הופיעה בפני מרגבי אייל גלובוס, המוכרת לי אישית, ולאחר שהזהרתיה כי עליוה לומר את האמת שאם לא כן יתהיה צפויה לעונשים הקבועים בחוק, חתמ/ה בפני על תצהירה.

מיכל שמואלי, עו"ד
MICHAL SHMUELI, ADV.
מ.ר. 24172